

Tribunals Internacionals ad hoc i el Tribunal Penal Internacional.

Tothom té una concepció tradicional del Dret penal. Si un individu comet un delicte tipificat al Codi penal, actua la Justícia d'aquell país a on s'ha produït l'acte delictiu. "Supòsit de fet, conseqüència jurídica" que ens deien a la facultat. La majoria dels casos penals, els emmarquem dins el nostre àmbit nacional, el més pròxim. Però què passa quan afecten a tota la Comunitat internacional? Si es comet un Genocidi, es posa en perill a tota la Humanitat, per molt lluny que aquest sigui. Cada cop hi ha més casos a on es procura enjudiciar els culpables...i per què? Perquè no tan sols resulta perillós el règim que comet atrocitats entre la seva gent, sinó que constitueix una seriosa amenaça respecte els seus països veïns. És un potencial perill i com a perill, s'ha d'evitar la seva extensió. No podem pas parlar del dret a la dignitat a la nostra constitució com un dret referit únicament i exclusiva pels nacionals, sinó que és un dret que afecta a tothom per igual. Si defensem el Dret a la dignitat a casa nostra, no ens podem permetre el luxe, com a país, de restar indiferents vers la dignitat d'altres pobles sotmesos al jou de les barbaritats més execrables.

En la major part dels països, empren el que s'anomena el sistema tradicional, ço és, cada estat persegueix els crims comesos en el seu territori, seguint també tots aquells països on un nacional ha resultat implicat. D'acord amb el Principi de sobirania, cada estat, és el responsable d'assegurar l'ordre públic, que no vol pas dir que en tots s'asseguri, respectant com a mínim, la dignitat de les persones i llur integritat; és en aquest supòsit, que la Comunitat internacional pot actuar, en totes aquelles situacions a on es creu oportú d'intervenir.

Tímids avanços s'han realitzat, des dels famosos Tribunals ad hoc de Nüremberg o Tokyo, fins els més actuals de Rwanda o l'antiga Iugoslàvia, el més important dels quals, fou quan el 17 de juliol de l'any 1998 es va adoptar a Roma l'Estatut per un Tribunal Penal Internacional (TPI) permanent en la lluita contra la impunitat. El seu objectiu? Posar fi a la impunitat. Que individus responsables de vulneracions del Dret Internacional Humanitari i del Dret Internacional dels Drets humans, poguessin arribar a ser jutjats de manera que no es quedés sense càstig les atrocitats comeses. Podem discutir sobre la seva eficàcia (els més optimistes en dirien cautela), sobre el seu teòric caràcter arbitrari o la seva discrecionalitat a l'hora de donar preferència als països africans, però tothom està d'acord en el gran pas que s'efectuà a finals del segle XX en la defensa de la dignitat humana i el grau de compromís de persecució dels culpables de massacres. Per suposat que no hi són totes les persones que han estat responsables, però tan sols que tinguin present que hi ha un Tribunal Penal Internacional que podria encausar-los algun dia, resten acotats en el seu territori; si aquest fet pot arribar a fer desistir a uns quants...benvingut sigui.

Actualment, hi ha 114 països que s'han posicionat a favor de mantenir la dignitat dels seus ciutadans. Afortunadament Andorra en forma part des del

2001. Tot estatut necessita un mínim de països per a que pugui començar a tenir els seus efectes; l'Estatut de Roma va entrar en vigor i a produir els seus l'any 2002.

És aquí a on veiem la importància de les ratificacions; qualsevol país per petit que sigui, pot arribar a fer entrar en vigor un Tractat de suma importància. Tan sols fa falta un vot.

També ens pot arribar a explicar el perquè el TPI no pot perseguir a aquelles persones que són responsables de crims internacionals (recordem que com a crims internacionals entenem el delictes de genocidi, el de lesa Humanitat i el de guerra). El TPI, d'acord amb l'article 12 de l'Estatut de Roma, tan sols pot conèixer d'un assumpte si l'estat en qüestió ha acceptat la seva competència per a la situació en concret, si és un estat signant i l'acusat és de la mateixa nacionalitat o si un crim internacional ha passat en el territori d'un estat que ha ratificat l'estatut de Roma. Amb aquestes premisses, podem entendre el perquè els EEUU o l'Iraq no han ratificat o acceptat mai la competència del TPI, o perquè els soldats britànics hauran de respondre, com a mínim, davant de la Justícia del seu país. Recordem que en el preàmbul de l'Estatut ens diu que “*és un deure de tot Estat exercir la seva jurisdicció penal contra els responsables de crims internacionals...*”, així com “*.. el Tribunal Penal Internacional establert en virtut del present Estatut, serà complementari de les jurisdiccions penals nacionals*”. El Regne Unit va ratificar l'Estatut de Roma el 4 d'octubre de l'any 2001.

Si bé és cert que els EEUU van ser un dels països que han estat més bel·ligerants en quant la creació del TPI (recordem que van votar en contra de la seva creació, juntament amb Xina, la Índia, Iraq, Israel, Qatar i Líbia) i que, fins a la data, no s'han volgut comprometre (recordem que van adoptar a l'era del President George W. Bush el famós U.S. Service member's Protection Act, en virtut del qual es prohibia a totes les autoritats estatals cooperar amb el TPI), els ciutadans nord-americans poden ser investigats i enjudiciats si han comès crims internacionals en el territori d'un estat part de l'Estatut de Roma.

D'ací rau la importància de poder ser un dels estats firmants; no tan sols de mostrar-nos orgullosos per ser un dels països firmants, com la resta d'Europa, sinó també per tot el que això suposa de defensa dels drets humans i d'empara a nivell internacional de tots aquells crims de Genocidi, Lesa Humanitat i crims de Guerra.

Josep Pol Pedrós
Màster amb Dret Internacional Humanitari i Justícia Penal Internacional
Jurista i membre del Grup de DIH de la Creu Roja d'Andorra